

יוצאות מהמעבדה: המדען מביאות את האמינות לעבודה

עלם המדע לא נהג להודות בכר, שילדתם של ילדים משנה את התנהלותן של נשים בעבודתן. רוצה לעסוק במידע? התנaggiיCMDען. שלוש חקרות בכירות ממכון ויצמן החליטו לשים קץ לטאבו ההרריון והאמינות בקריירה האקדמית, ייסדו קורס לסטודנטיות העוסק בנושא זה, הראשון בעולם. ההיענות הייתה גדולה משכיפו

סמדר ריספלד 06.04.2016 06:00

"המעשה הטיפשי ביותר שעשיתichi בח"י היה להגיע למעבדה עם טבעת האירוסים על האצבע", כך כתבה האסטרופיזיקאית ג'ולין בל-ברנל שהתארסה בתקופת הדוקטורט שלה. הטבעת סימנה אותה כמי שעומדת לפרוש מהחיים המדעיים בגין הילדים הצפויים להיוולד לה, והיחס אליה השתנה. היא החלטה להחביא את הטבעת. במהלך הדוקטורט גילתה בל-ברנל סוג חדש של כוכבים, פולסרים, הפכה למדענית מזיהירה אך לא שכחה את הלקח: רוצה שיתיחסו אליה כמדענית? התנaggiיCMDען, או לפחות הצניע את ח'יך הפרטאים והמשפחתאים. על תגלית הפולסרים המשותפת, אגב, קיבל רק המנחה שלה את פרס נובל (ב-1974).

פרופ' נירית דודוביץ' מהמחלקה לפיזיקה של מערכות מורכבות, פרופ' מאיה שולדינר מהמחלקה לגנטיקה מולקולרית ופרופ' מיכל שרון מהמחלקה למדעים ביומולקולרים — כולן ממכון ויצמן במידע — לא רוצות להיות מדענים. הן מדעניות. שלושתן חוקרות עתורות פרסים והישגים בתחומיים מאוד טובעניים, לכל אחת מהן בן זוג ושלושה ילדים (בגילאי שלוש עד 17) ובימים אלה הן מעבירות קורס שנקרא "שלוב בין מחקר ואמונות". כן, כן, בלי להתייחס במילה "אמונות", בלי לטעטש את עקבות הבית והמשפחה, בלי להתנצל. הן מנסות להביא את הנושא האל-מדובר הזה מאחרי הקלעים אל קדמת הבמה.

גברים כועסים כশואלים אשה איך היא משלבת קריירה ומשפחה. הם מתקומותים: גבר לא היה נשאל שאלה כזאת, למה לשאול אשה?

"אבל ברור שזו שאלה רלבנטית במיוחד לבני אדם", אומרת שולדינר, שנבחרה לאחת מ-40 המדעניות הצעירות המשפיעות בעולם מתחילה לגיל 40. "ראשית, כי ברוב הבטים נשים עדין עושות את רוב העבודה בבית. שנית, וזה העיקרי: גברים שונים מנשים. זו עובדה. הפמיניזם של המאה הקודמת ייסה לטעון שנשים שוות לגברים במובן שגם הם יכולים לעשות משהו, גם אנחנו יכולות לעשות אותו הדבר ממש ובדוק באותו האופן. נשים בדור הקודם ניסו להידמות לגברים, אפילו בצדchet של הלבוש, אבל הפמיניזם של היום גורס אחרת. השווון שאנו מודדים מटבטה בזמן ההזדמנויות שווה לכל אחד לעשות את מה שהוא רוצה. זה לא אומר שגברים ונשים הם אותו דבר. אנחנו לא מתמודדים עם אותם קשיים, לא פוטרים בעיות באותו דרכי ובאופן כללי מתנהלים אחרת. הייתנו נשים מגדר במידה רבה גם את הצורה שבה אנחנו עושים מדע וגם את ההתנהלות היומיומית שלנו, ואם רצים לתת לנשים ההזדמנויות אמיתיות לעשوت דברים, כולל מדע, צריך לחשב על פתרונות יצירתיים לעובות הייחודיות שיש לנו".

"לפני שנכנסתי לעסוק זהה שנקרא 'אמהות' הייתה משוכנעת שאין שום הבדל בין נשים לגברים", אומרת דודביץ', ככל פרט קריל המוענק על ידי קרן וולף למדעניים צעירים. "וכשאני מדברת עם סטודנטיות צעירות שאין להן עדין ילדים, אני רואה שםן חונשנות כר. הן טוענות לשותפות מלאה עם בני הזוג שלهن וגאות בכך שיש ביניהם שוויון מלא. אנחנו נשמות תואמות', הן אומרות".

החויכים של השלוש מעידים על כך, שככלן מכירות את הגישה הזאת ואת הניסוח שלה. "אבל אין שוויון", פוסקת שרון, זוכת המלגה היוקרתית ביותר של האיחוד האירופי (ERC) בפעם השנייה ברציפות. "לכלנו יש בעליים מעורבים מאוד, זה ברור. אף אחת מאיתנו לא יכולה להיות במקום שהוא נמצאת היום אלמלא היה לה בעל תומך ואוהב, אבל שוויון לא קיים. לא בכלל הבדלים במידת ההשקעה — אפשר בהחלט לומר שבReLU נושא ב-50% מהנטל — אלא מכיוון שאנחנו נושאים בסוגים שונים של נטל".

במה מתבטא השוני?

"רוב האמהות, למשל, הרבה יותר מעורבות בהיבט הרגשי של הילדים מאשר האבות", אומרת שולדינר. "הן מעורבות יותר גם בניהול הזמן שלהם: זוכרות את כל החוגים, האירועים, המטלות ואפילו המתנות שצורך להביא. נשים הן CPU של המשפחה והבית, וזה דורש לא רק זמן אלא גם הרבה משאבים קוגניטיביים".

"זו המציאות", מסכימה דודביץ', "ולכן, הרגע שבו נולדים ילדים הוא נקודת מפנה מבחינת העבודה ומהבחן הזוגית-משפחהית. אפשר לטאטא את זה מתחת לשטיח כמו שעשו עד לאזמן, ואפשר להודות בזה".

אני מניחה, שגם אתן לא הודיעו בזה מידי.

"כלנו עברנו תקופה", אומרת דודביץ'. "סתודנית עיריה, עולם המדע שנטקלתי בו היה עולם של גברים, כך שם היו המודל היחיד שהוא בסביבה. لكن בתחלת הדרכ ניסיתי להיות גבר' במובן שהחשבתי שאסור לי להסיגר שום קושי או להודות שאני מוגבלת בעבודה בגליל הילדים. כשנסעתי לעשות פוסט-דוקטורט בקנדה הצנעתה את העבודה שיש לי בין זוג ילדים. אבל יומ אחד הבית שלי קדחה מחום והשארתי אותה בבית עם בייביסיטר שהיא לא הכירה. כשהגעתי לעבודה הרגשתי שהעולם שלי קורס, וזה היה רגע ההתקפה. הבנתי שאיד-אפשר להמשיך להתנהל ככה ושצורך לשנות את כללי המשחק. מאותו יום הפסקתי להתחפש והתחלתי להיות כנה עם עצמי מול הסביבה המדעית. מאז ועד היום אני לא מסתירה את העייפות, החולשות והdagות. הן חלק מהחיכים שלי. ברגע שהפסיקתי לשדר שהכל תמיד בסדר, כשהרגשתי לעצמי להבין את היכולות האמיתיות שלי, התרחש מעבר הפעם הכى חשוב בקריירה שלי. חי' נעשו הרבה יותר קלים".

התאבו של המדע

"במדוע יש אtos", ממשיכה שולדינר, "שמדען טוב מחויב למדע במאה אחוז. המדע הוא מהות חייו, תשיקתו הבלעדית וכלו מוקדש אליו. סנטיאגו רמון אי קחאל, זוכה פרס נובל על גילויו בנוירוביולוגיה, פירסם בזמנו ספר שנקרא 'עצות לחוקר עיר', והוא כולל פרק שמייעץ למדען כיצד לבחור רעה. טוב למשל, הוא אומר, אם תהיה עשרה כדי לאפשר לו רווחה כלכלית, אבל אל לה לגרום לו לבטל את זמנו על עיסוקים שאינם קשורים למדע. הוא כתוב: 'וללא הי שפטינו חתומות, היינו יכולים להביא כאן כמה וכמה דוגמאות סגנוןיות לרעיונות קלות דעת ואמהות אגוצנטריות', שהפכו לנו לקרירות מבריקות וגרמו לחוקרים צעירים להמיר מחקר בפוליטיקה, מיקרוסקופ במכונית וערבים נפלאים במעבדה בשעות שבזבזו על מסיבות ותיאטרון'".

" אנחנו אומרות, לא! אפשר לאהוב מדע עד בל'די ולהיות מדענית מעולות, אבל זה לא חייב להיות כל החיים שלך. הדבר הכى חשוב בשביי זו המשפחה, ובשם אופן לא אוותר עליה. זה לא אומר שאתה לא

"יכולת להיות מדענית מצוינת".

"בבדיקה בגל' זה החלטנו לפתח את הקורס", אומרת שרון. "הרבה סטודנטיות שלנו מגלות אחרי הלידה הראשונה, שהשילוב בין עבודה למשפחה קשה להן, וכיון שיש להן בראש תדמית של מדעת טוטלי או מדענית שהיא וונדר ומן — וזה תדמית שגם אנחנו החזקנו בה בתחילת הדרך — הן חשובות שכן לא מתאימות לתchrom וועזבות. יש הרבה סיבות לכך שיש כל כך מעט נשים בدرجים הגבוהים של האקדמיה, אבל זו בוודאי אחת מהן".

"ההתחלת היא היכי קשה", אומרת שולדינר. "את גם מדענית מתחילה, שעדיין לומדת איך עושים מדע ואיך מתנהלים בעולם הזה, וגם יש לך ילדים קטנים שזקוקים לטיפול היכי טובעני. את לא ישנה בלילה והמוח, שהוא כלי העבודה העיקרי שלך, סופג פגיעה קשה. אם את חושבת שאתה היחיד שקשה לך ולאחר מכן הצלחו כי להן היה קל, את עלולה להישבר. מה שחרס לסטודנטיות זו יכולת לראות שבמהמשך זה נעשה הרבה יותר קל. אז אנחנו מספרות בקורס על החוויות האישיות שלנו, מתווידות שגם לנו היו תקופות קשות ולאחר מכן הגיעו גם תקופות טובות, נפלאות אפילו. וזה נותן פרספקטיביה: הנה, הן עברו את זה אך גם אנחנו נוכל. חשוב לנו להסביר להן איך צפוי להיראות המסלול שלהן בהמשך, ולשם כך צריך להציג בפניהן את האמת: שלפעמים יש קשיים אדירים, שאתה טועה, שאתה נופל. זה נכון לגבי כל הסטודנטים, אבל לי חשוב במיוחד להסביר את הקשיים לסטודנטיות הנשים שלי. אם הן מסתכלות עליו בהערכתה וחוויות שאת מושלמת, הן יחשבו שכן לעולם לא יוכל לעשות את זה".

נראה שכן לא היו מנטוריות, אך החלטתן לפתח קורס ולהיות מנטוריות לאחרות. דודוביץ': "נכון. מבחינה אישית ומדעית דואקה זכית להרבה תמייה מהמנהחה שלי לדוקטורט, אבל בכל מה שקשרו לשילוב של מדע ואמהות, לא היה לי מני ללמידה. אף אחד לא הנחה אותי איך משלבים קריירה תובענית עם גידול ילדים, ובאמת הייתה לי מאוד שמחה אם היה לי אז קורס כזה". שרון: "לי דואקה הייתה מנהחה מדהימה בפוסט-דוקטורט, והיא הייתה מודל החיקוי שלי. בכלל לא הייתה בטוחה שאמשיר במסלול האקדמי. לא ידעתי אם אצליח לשלב את המדע והבית, אבל ראייתי אותה — חוקרת מעולה, נשית מאוד ומאה מסורה לשולשה, ואמרתיה, גם אני יכולה. אני מקווה שהיא שנהיה אנחנו בשביל הסטודנטיות שלנו".

הקורס, שמתקיים בימים אלה בפעם השנייה, בני משישה מפגשים בני שעותיים ורביע כל אחד, כולל מפגש נידון נושא אחר. הקורס פתוח לסטודנטים למאסטר, דוקטורט ופוסט-דוקטורט שנמצאות בהריון הריאון שלהם או מתקנות כזה בקרוב. "חשבנו שלאהן הנשים היכי חשופות לאתגר שהקורס עוסק בו", אומרת שרון. "הן אלה שעוד מעט יחתפו את השוק שיטלטל אותן, וכך ההשפעה עליהם עשויה להיות היכי דרמטית". מספר המשתתפות מוגבל ל-20 כדי לאפשר פתיחות ואיינטימיות, וכלן ברור שמה שנאמר בחדר נשאר בו. מדברות על ההכרח בניהול נכון של זמן, על חלוקת תפקידים ועל הצורך במערכות תמייה — חורים, שמרתפים, וכו' — אך בעיקר חולקות חוות אישיות ומדברות בענות, גם על מה שלא תמיד נהוג לדבר עליו באקדמיה.

מה למשל?

"למשל על הריאון", אומרת דודוביץ'. "זה נושא מאוד לא מדובר באקדמיה, כמעט היכי אומרת סוג של טאבו. כשנכנסנו להריון", היא ממשיכה והחזרות מהנהנות בהסתכמה, "ידענו מבון את המנהחים שלנו. אבל מאותו רגע, העובדה הזאת נכנסה לאיזה מחנן במוח ושם היא שכבה ולא נידונה או אפילו הוזכרה עד הלידה. ראשית מעבדות כל כך מפחדים לפעמים להגיד משהו לא במקום, עד שהם לא אומרים כלום וזה בעיה אמיתית".

"אני הגעת פעם לאוניברסיטה יוקרתית בארץ הארץ לחתת הרצאה", אומרת שרון, "והמאrho של"

ביטל את כל הפגישות שהיא אמורה להיות לי אחרת. שאלתי אותו למה, והוא אמר: 'אבל את בהרין. איך תלי ממקום למקום?' הוא לא ידע איך לאכול את המצח שלי וניסה לעזור לי, די בגולמניות, כיון שלא דבר איתי".

שולדינר: "از אנחנו מדברות בקורס על השינויים הפיזיולוגיים והפסיכולוגיים שמתרחשים בתקופת ההריון ואחרי הלידה. שמות על השולחן את העבודה שהמוח יכול קצת להשתבש בגל ההורמוני ובגל העיפות, ומתעכבות על רגשות האשם שיש לנו כשאנו חזרות לעבודה".

באחד המפגשים של הקורס מעלה המחברה מפעילה על נשים לחץ עצום להתנגד בצורה מסוימת כדי שייחסבו הרבה עניין חברתי-תרבותי. החברה מנסה את הדרך שבה נשים תפוזות את האיזון האופטימלי בין משפחחה וקרירהה.

שולדינר אומרת: "הרבה מחקרים מדיעים מראים שהכי טוב לילדיים, כבר מגיל צעיר למד', להיות במסגרת חברתית וחינוכית שתואמת את הגיל שלהם. במילים אחרות: עדיף גן. ולמרות זאת,

התפיסה השלטת בחברה שלנו היא שהכי טוב ליד בית עם אמא שלו. אז אמהות שלוחות פועלות לגן ומרגישות שעשו משהו רע; זו רק דוגמה אחת לכך שהציפיות שלנו מעצמנו אמהות מושפעות מהאמונות ומהנורמות של החברה. מאוד לגיטימי, למשל, שగבר יהיה מחויב לעבודה וייסע הרבה לחו"ל, אבל אשה שעושה זאת זה זוכה להרבה פחות פרגון וכן מרגישה אותה.

"יש אמירה ידועה, שלפיו הגברים של היום טובים יותר מהבנות שלהם, ואילו הנשים פחות טובות מה她们 שלן. הכוונה היא ש מבחינת השקעה בבית ובמשפחה הבאים שלנו עושים הרבה הרבה יותר מאשר האבות שלהם בעוד שאנו עושים מעט פחות מה她们 שלן. אבל להיות אמא טובה יכול להיות הרבה דברים שונים. עיין, למשל, אמא טוביה היא זו שחושבת על טובת הילדים ושם את הצרכים שלהם במקומות גבויים בסדר העדיפויות. זה לא אומר אמא שנמצאת כל היום עם הילדים. אנחנו מאמין, שחלק מהਆה אמא טוביה גם להוות דוגמה ולהראות לילדים כמה טוב לעסוק במקרה שאתה אוהב מאוד ולהגשים את עצמן. עדיף להיות אמא שמחה ומוספקת, שיש לך זמן לחת לילדים שלא כהיא איתם, מאשר להיות כל היום עם הילדים אם המחיר הוא להיות ממורמת על הבחירה שעשית".

"לכן", מסכמת דודוביץ', "בבקודה הクリティית שבאה נמצאות הנשים שמשתפות בקורס, חשוב שכל אחת תגדיר לעצמה את היבטים החשובים של האמהות בעינה ולא תיתן לקולות חיצוניים להנחות את התנהגותה".

שפט אם

חוקרות שמנחות מעבדה והיו פעם סטודנטיות בעצמן, מרגישות השלוש שנכנן לחסוף בקורס גם את הצד השני של המתරס: זה של המנחה. "אנחנו מנסות לשנות קצת את כללי המשחק", אומרת שולדינר. "הatus המקובל, שנחשפנו אליו כסטודנטיות, הוא שהחוקר הבכיר הוא כל יכול, ואילו הסטודנטים הקטנים לא מבינים כלום. עיין חשוב לשבור את הדימוי הזה כי לתפיסתי הסטודנטיים שלי לא פחות טובים ממוני, אלא שהם עדין לא עברו את המסלול שאני עברתי. لكن אנחנו משתפות את הסטודנטיות גם בקשרים ובהתלבויות שלנו כמנחות".

"מצד שני", מוסיפה שרון, "אנחנו מדברות גם על הלחיצים והמחזיבויות שיש למנחה לתוכניות המחקה. הרבה פעמים סטודנטית כועסת או נעלבת כשהיא יוצאת לחופשת לדירה ארוכה, והמנחה מצרף לפרויקט סטודנט אחר. הן חושבות שהDIRO אותן בגל המצח המשפחתי החדש ומרגישות קורבן. אבל צריך להבין, שהמהלך הזה של המנחה לא נעשה כעונש או מתוך אטיות, אלא בגל אילוצים של המערכת. לעיתים קרובות, המשכורות של הסטודנטיות משלמות דרך מענק מחקר, וכך לחדש אותן צריך להראות התקדמות. כאשר סטודנטית או סטודנט יוצאים לחופשה של חצי שנה או יותר נוצר חור

מאוד בעיתי מבחינת העבודה, ביחס לתפקידים מחקר תחרותיים. המנהה חייב להשאיר את המעבדה שלו בחזיטת המду כל הזמן, ולכן לא תמיד אפשר לעצור פרויקט כשמיישייו יצאת לחופשת לידיה".

از מה עושים? איך פותרים את הקונפליקט הזה בין אילוצי המду לאלה של האמהות?

"אין שום בעיה לצאת לחופשת לידיה ואפשר לקחת אפילו חופשה ארוכה יותר", אומרת שולדינר. "אני, למשל, הייתה יותר מחמישה חודשים בבית עם כל אחד מהילדים שלי, אבל צריך להכין את המערכת מראש יחד עם המנהה. אחד הדברים שאנו מודגשים בקורס זה הצורך בתקשורת טובה בין הסטודנטית למנהה במהלך ההריון, הלידה והתקופה שאחרי. חשוב להתאם ציפיות ולהיות מאודכנים לגבי היכולות והצריכים ולזכור שבמסגרת של דבר אין פה יריבות. לעיתים הגישה של הסטודנט היא: אניمول המנהה, האינטראטים שלי"came נגד האינטראטים שלו כראוי מעבדה, אבל חשוב להבין שההתמרץ הכי גדול של מנהה הוא שהסטודנטית שלו תצליח והפרויקט יצליח. זהוי מטרת משותפת, וכך בעזרת תקשורת טובה ונכונות לקבל אחריות, אפשר למצאו פתרונות שיתאיםו לשני הצדדים. הרבה פעמים הדין הזה מאייר עיניים מבחינת הסטודנטיות, שכן לא מודעות לריגישיות ולשיקולים של המנהה".
אנחנו מנסות להציג את המצב על כל מרכיבותיו", אומרת דודוביץ. "גם את ההבנה לצרכים הייחודיים שלהן כנשים וכאמהות, גם את הצד התובעני של המду וגם הצד האנושיים שלנו כמנחות".
למשל, כשמנחה חושש לאבד סטודנט", מדגימה שרון. "קרה לעיתים שסטודנטיות פשוט נעלמות אחרי הלידה ולא יוצרות קשר עם המעבדה. זה יכול להיות מאוד מתסכל למנהה כי הנחיה היא סוג של קשר, הדוק אולי, כמו כל מערכת יחסים גם היא מבוססת על מחויבות הדדית. לכן חשוב לנו לשקף לסטודנטיות בקורס גם את הצורך בתוחוה במחויבות שלהן".

אם כך, ההערה המתבקשת היא, תנחו רק סטודנטים גברים ותחסכו מכך את הביעות האלה.

"זה יש כמה תשובה", אומרת שולדינר. "ראשית, אנחנו מאמינות שגם הסטודנטים הגברים צריכים להיות שותפים בנטול כשבות הזוג שלהם يولדת. לכן כל גבר שעושה עצמו דוקטורט ואשתו يولדת, אני מחייבת אותו לקחת חופשת לידיה. אני אומרת לו: תהיה עם בת הזוג שלך, תכיר את הילד שלך. בטור מי שמאmina בשווון זכויות לשני המינים, נדמה לי שה חלק מהמחויבות שלי. ההשפעה של זה, אגב, מדינמה. החופשה עשויה להם טוב בבית, הנשים שלהם מאוד מעריכות את המחוווה ואחרי חדש וחצי הם חוזרים לעבודה מאושרים. החוויה הזאת גורמת להם להרגיש שהם בני זוג טובים, אבות טובים ואפילו אנשים יותר טובים, והם עובדים בהמון מרץ והתלהבות. נדמה לי שה גם מניח את היסודות להורות יותר טובה בהמשך".

"אם רוצים דואק להשוות בין נשים לגברים מבחינת זמן ההיעדרות", מוסיפה שרון, "כדי לשים לב, שמשך הזמן שגברים עושים מילאים במהלך חמיש שנים של דוקטורט שקל לשתי חופשות לידיה".
זהๆ חשוב בעיני", משלימה דודוביץ, "זו ההבנה שבמסגרת של דבר מדובר לא מתקדם באופן לינארי. זה לא שכלל שאתה יותר זמן במעבדהvr אתה עשויה מடע יותר טוב. פריצות הדרך המחשבות של קרו דואק בחופשות הלידה, ככלוחתי צעד אחד אחריה ויכולתי לראות את הדברים ממבט רחוב ובעשנות הכללתם שלהם. דואק הניטוק, כשהסתובבתי עם הלידה במנשא, היה הכי פורה. הרבה יותר מאשר אילו הייתה בא המשרד".

גם שרון מרגישהvr ומצינית יתרון אפשרי נוסף של ההפסקה ההפוכה. "כמובן, אנחנו שמים לעצמנו לעיתים קרובות-DDL'ים (תאריכי עד) מומצאים: עד התאריך הזה והזה נס'ים את המאמר, נגיש את בקשת המענק, נשלים את הניסוי. אפשר להסתכל על הלידה ועל-DDL'ים אמיתי ולתכנן את המשאים בהתאם. מבחינתי, כל שלוש הלידות סימנו-DDL'ים מאוד פוריים".
יש לה עוד טיעון. "באופן כללי", היא אומרת, "נשים מביאות למעבדה דברים יהודים. לכן, כמו שיש- במעבדה חוקרים מהארץ ומהעולם, ביולוגים וכיוצא בהם, בני דתות שונות ומוצאים אתניים מגוונים,vr

נכון בעיני שייהו גם נשים וגם גברים".

כלומר, הרצון לשלב גברים ונשים נובע מתפישת עולם כללית, שמאminaה שלקבוצות שונות יש מאפיינים שונים שיכולים להעצים אלה את אלה, או שאtan יודעת לשים את האצבע על הבדלים מסוימים בין גברים ונשים בחשיבה המדעית?

"זו תפיסה כללית", עונה דודוביץ. "גברים שונים חושבים על מדע בצורה שונה ופוטרים בעיות מסוימים אחרים, וזה מעשייר ומפרה ומאפשר לצאת מקיובונות מחשבתיים. لكن לא היינו מותרתו בשום אופן על נשים במעבדה".

אילו תגבות אתן מקבלות על הקורס?

"לפני שפתחנו אותו בפעם הראשונה, לא היה לנו מושג כמה יירשו", אומרת שלדיינר. "גם כך, כשאת בהריון או קצת לפני אט מרגישה שזמן מגבל, אז למה להוסיף עוד קורס. אבל ההיענות הייתה גדולה והמשמעות היו מאד חמימים. היום כשאנחנו עוברות במקוון, סטודנטיות ניגשות אלינו ואומרות שהקורס חולל בהן מהפרק מחשבתי. בדיון מרגישות שהקשיים שהן חוות הם לא סימן שהן לא מספיק טובות. נתנו להן לגיטימציה לדבר עם המנהלים בגלוי על הרכבים שלהם לאחר הלידה, וזה אפשר להן לקבל תמיכה יותר טובה. הן קיבלו גם פרספקטיבה, במובן שהבינו שלא כל הדרך רצופה קשיים עצומים כאלה. פתאום נראה אוור בקצת המנהרה".

קורס דומה קיים גם במקומות אחרים בעולם?

"כל הידוע לנו, לא", אומרת שרון. "אולי זה מפני שנשים בארץ מתחילות את הלימודים מאוחר יחסית בגלל הצבא והטיול הגדול שאחורי. הן מגיעות לתואר השלישי ולפוסט-דוקטורט בגין שבו הן כבר רוחצות גם להביא ילדים, וזה נוצר הקונפליקט. באירופה ובארצות הברית נשים מתחילות את הלימודים הרבה יותר מוקדם ואת הלידות הרבה יותר מאוחר. למעשה, לרוב המדעניות האירופיות שפגשתי אין בכלל ילדים או שהן מסתפקות באחד".

"בפוסט-דוקטורט שלי", אומרת שלדיינר, "היהתי היחידה שהיינו לה ילדים. כשהשמעו שם כמה ילדים יש לי, הם יצאו מגדרם: ואו, שניים! כשזרתני ארצה, אנשים שאלו: 'מתי השלישי?' בישראל יש יותר לחז להביא ילדים, ולכלם ברור שקרירה הולכת עם משפחה. באירופה עושים בחירה: או או".

"על הסתכלו כמו על חייזר כשಗלו שיש לי ילדים", מוסיפה דודוביץ. "זו נראה להם תופעה על-טבעית. כשהתרגלו לרעיון זכיתי בהמון הערכה".

מן מכירות כבר שנים רבות, מבינות זו את זו בנסיבות ומדי פעם משלימות זו את דבריו זו. החברות בינהן מתקיימת גם מחוץ לחברות של העבודה (וכוללת גם את הילדים), והן טענות שהן מהוות קבוצת Tamica זו זו. "זה חלק מהשוני בהתנהלותנו כלפיים מדענים לעומת מדענים גברים", אומרת שלדיינר. "לא נראה לי שיש הרבה גברים שיש להם קבוצה Tamica עצמאית. זה חבל, כמובן, כי קבוצה נותנת המון כוח".

לא בלי קשר לנראיה, אחת ממטרות הקורס היא להציג למשתתפות מסגרת, שיכולה להפוך לקבוצה Tamica עבורה. "הכוונה היא שסטודנטית בהריון או בשלבי האמהות הראשונים לא תרגיש מבודדת ותוכל להשתמש בקבוצה כעוגן", אומרת שרון. "ואכן, אחרי הקורס הראשון כמה נשים יצרו לעצמן קבוצה עצמאית, והשנה הוספנו באמצעות כל מפגש הפסקה שלכאורה היא בחזוז זמן שלנו ושל המשותפות, אבל חשבנו שגם ההזדמנויות שלהם להתחבר וליצור בהמשך קבוצה שתשרת אותן. זו גם הסיבה שהקורס הזה, בניגוד לכל שאר הקורסים במקוון, מתנהל בעברית. כי אנחנו מאמינות שפתיחות ואינטימיות עמוקות יכולות להתרחש רק בשפת האם".

גבישים לנצח

אבל יתכן שיצירת קבוצת Tamica אינה רק עניין מוגדר. לפני כשמונה שנים הגיעו שרון, שלדיינר

ודודובי' למכון ויצמן חברות סגל חדשות ומצאו את עצמן נבוכות. "אף אחד לא מלמד מדען איך להקים מעבדה מאפס", אומרת שולדינר. "ולמרות שהוקר צער יכול להיעזר בחוקרים הוותיקים, זו עזרה שלא כל כך נוח לבקש. זה מוביל לטעויות, להתקעות, ואז הולכים ומסתגרים". חסר ניסיון הוא כמובן מנת חלקו של כל חוקר חדש, אך כיוון שבאותו זמן התקבלה למxon ויצמן קבוצה גדולה במיוחד של מדענים צעירים, הם יצרו קהילה. "ככלנו היינו טירונים", ממשיכה שולדינר, "בדוק חזרנו לארץ וחלקנו קשיים ואתגרים דומים. התחלנו לפנות זה לזה, להתייעץ ולהיעזר בקבוצה, וזה היה מאד מוצלח. יש המון כוח ביכולת להגיד 'אני לא יודע מה לעשות או 'נתקלתי בקושי'. שאבנו עידוד אפילו מההכרה שככלנו באוטו מצב".

از יתכן שהקהילה הזאת של המדענים הצעירים הייתה המודל של קבוצת התמיכת הנשית שאtan מבקשות לייצור?

"בachelor יכול להיות", אומרת דודובי' . "קהילת העמיטים הזאת אפשרה לנו להציג את הצורך הרגשי שהוחחש קודם, וההתנסות הזאת בהachelor למדה את שלושתנו את חשיבותה של קבוצת תמיכה, ולא רק בשלבים הראשונים של הקריירה. עד היום המדענים הצעירים פה הם חברים, ויש הרבה עזרה הדדית".

תעשו קורס דומה גם לגברים?

"זה יכול להיות מעולה", אומרת שרון. "אבל אי אפשר הכל וצריך להתחיל איפשהו. כרגע נראה שהתרומה שלנו מתאימה יותר לנשים, וזה גם נראה לנו יותר דחוף כי גברים לא מנהלים עם עצמם פנימי תמידי בין התפקידים שלהם — המקצוע והמשפחה. אנחנו לא הולכות לשנות הכל. אם כבר, אז הקורס הבא יעסוק בכך בעל תומך".

אתן עובדות בשבתו ובחגים? מקצתות בשינה?

"להיות מדען זה אורח חיים", אומרת שרון, "כך שהמחשבות לא נכבות פתאות כשלבסוף השבוע מגיע. מלבד זאת, העבודה שלנו כרוכה גם בשיתופי פעולה עם ארצות הברית ואיירופה, וכיוון שימי העבודה והחופש שליהם לא מסונכרים עם שלנו, אנחנו בהachelor עובדות לפחות פעמיים גם בשבתו ובחגים".

"זה נכון גם לגבי", אומרת שולדינר, "ולכן אני מקפידה על חופשות משפחתיות. בזמנים אלה אני לא נגעת בשום דבר הקשור לעבודה, ואפילו הטלפון הנייד נשאר בבית כדי שלא אתפתה בערות לקרוא מיילים. זה זמן של התנטקות שמאפשר לי להיות מחוברת במאה אחוזים לילדים".

"כמו אמרנו", מסכמת דודובי' , "חייבים להשיקע בניהול טוב של הזמן, אבל כשכל זאת עובדים בסופי שבוע, זה לא עונש כי אנחנו באמת אהבות את מה שאנחנו עושים".

שלושתן מודות, שנייה עבורן היא הכרח ולא מותרות שאפשר לקצץ, והן ישנות שבע עד שבע וחצי שעות בלילה.

שמתי לב, שלפחות על דבר אחד יתרתן. לכל אחת מכך יש שם משפחה אחד, עובדה שאינה תואמת את הנוגג הפמיניסטי המקובל. זה שם הנישאים או שם הנעורים?

"שם המשפחה שלי הוא זה של בעלי", אומרת שולדינר. "שם הנעורים שלי הוא רוזיק-דרוזן, כך שגם הייתה מוסיפה עוד מקף זה כבר היה מוגזם. מלבד זאת, אני לא מאמינה בסמלים חיצוניים וمعدיפה להתרוך בתוכן של מערכת היחסים. כיוון שבusty הוא שותף מלא בכל, אין לי שום בעיה לאמץ את שם המשפחה שלו. אם היה לי בעל שלא לוקח חלק שווה בניהול הבית, שום מקף בשם לא היה עוזר לי". גם שרון ודודובי' שינו את שמות המשפחה לאלה של בני זוגם משיקולים דומים. "לאורך הקריירה שלי, בעלי ואני קיבלנו החלטות מסוות לתובת הקידום האקדמי שלי", אומרת דודובי' , "זה היה הכרך בויתורים משמעותיים, זמניים, מצד בעלי. עיני זה מבחן הרבה יותר מאשר שוויון בין בני זוג מאשר בחירת שם המשפחה". הן גם משתמשות באופן חופשי בכינוי "בעלי" ולא "איש" או "בן-זוג".

בדרכ החותча אני עוברת על פני מעבדה של דלתה תלוי פוסף גדול. הוא מורכב ממאות פיקסלים
גבישים, שיוצרים תמונה של שתי מדעיות מחייכות, ומתחתיהן הכיתוב: Crystals are a girl's best
friends (גבישים הם ידידיה הטובים של האשה). הגבישים הם מושאי המחקה החלבוניים של
המדעיות, והכיתוב הוא פרפרזה על מילוטיה של מרילין מונרו ששרה על יהלומים בסרט "גברים
معدיפים בלונדינות". זו לא רק הצהרה פמיניסטית, שמעמידה גבישים מדעים מול יהלומים כמושא
תשוקתן של נשים, אלא גם אמרה מקסימה בשובבותה, שקוראת למדעיות *girls*, קלומר בנות,
קלומר נ恒ות, קלומר משחקות. כי אולי זה המסרים: אפשר להיות גם וגם.
או כמו שמתרנסחת שולדינר: "יש בחיים האלה המון כיף ויופי והתרגשות. יכולת לשלב בין שני דברים
שאתהओב עד כלות — משפחה ומדע — היא הزادנות והוא מהסיפור, וכשמכירים בו אפשר
אומרת, לפעמים דווקא פוסקת... אבל זה העניין. הקושי הוא חלק מהסיפור, וכשמכירים בו אפשר
לעשות הכל".